

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องความตระหนักของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่เกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหาร ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมปัจจัยทุก ๆ ด้าน เพื่อนำมาอธิบายความตระหนักเกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหารให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 ซึ่งมีจำนวน 11 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มดังนี้

1. สุ่มจำนวนประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 จำนวน 11 โรงเรียน ปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวน 884 คน (สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่, 2542)
2. หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากตารางของเครซี และมอร์แกน (อุเทน ปัญโญ, 2539, หน้า 140-141) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 263 คน
3. ทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลากห้องเรียนจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ของแต่ละโรงเรียน และจับสลากจำนวนนักเรียน ทำการแจกแบบสอบถามตามจำนวนที่ต้องการ
4. นักเรียนเป็นสื่อ นำแบบสอบถามกลับบ้านเพื่อให้ผู้ปกครองตอบและนำมาส่งครู

ตาราง 2 แสดงจำนวนตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนตัวอย่าง
โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม	35
โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะท้อน	40
โรงเรียนเทศบาลวัดคูคำ	25
โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย	16
โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ	21
โรงเรียนเทศบาลวัดดอกเงิน	20
โรงเรียนเทศบาลวัดป่าแพ่ง	29
โรงเรียนเทศบาลวัดศรีปึงเมือง	17
โรงเรียนเทศบาลวัดพุกช้าง	11
โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน	32
โรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง	17
รวม	263

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอน 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่ายเฉพาะค่าอาหาร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับนักเรียน และการเป็นผู้จัดการดูแลเรื่องอาหารของครอบครัว เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด มีข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ

ตอน 2 แบบวัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นคำถามปลายปิด มีข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

ตอน 3 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหาร เป็นคำถามชนิด 2 ตัวเลือก คือ ถูกและผิด มีข้อคำถาม 26 ข้อ

การให้คะแนนมี 2 กรณี คือ

- ถ้าเป็นคำถามเชิงบวก ถูก 1 คะแนน ผิด 0 คะแนน
- ถ้าเป็นคำถามเชิงลบ ถูก 0 คะแนน ผิด 1 คะแนน

ตอน 4 เป็นแบบสอบถามวัดความตระหนัก โดยวัดผ่านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหาร โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นตาราง มีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีข้อคำถาม 20 ข้อ

การให้คะแนนมี 2 กรณี คือ

- ถ้าเป็นคำถามเชิงบวก การให้คะแนนเรียงจากมากไปน้อย คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 คะแนน เห็นด้วย 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน
- ถ้าเป็นคำถามเชิงลบ การให้คะแนนเรียงจากน้อยไปมาก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วย 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 คะแนน

ข้อคำถามได้สร้างจากการศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ และจากการสำรวจความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นจากผู้ปกครอง จำนวน 20 คน เกี่ยวกับความตระหนักต่อสารเป็นพิษในอาหาร ดังนี้

1. ท่านเข้าใจความหมายคำว่า “ความตระหนัก” ว่าอย่างไร
2. ท่านมีความรู้สึกรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องเสี่ยงต่อการรับสารเป็นพิษในอาหารที่ท่านได้รับประทานได้แก่ ยาน้ำแมลง สารเจือปนจำพวก สีผสมอาหารและสารกันบูด สารห้ามใช้ในอาหารจำพวก บอแรกซ์ และฟอร์มาลิน
3. ท่านคิดว่าสารเป็นพิษดังกล่าว น่าจะมีในอาหารประเภทใดบ้าง
4. ท่านได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหารจากแหล่งใดบ้าง
5. เมื่อท่านจะซื้ออาหารสำหรับครอบครัว ท่านพิจารณาสิ่งใดบ้าง
6. ท่านคิดว่าอันตรายที่จะเกิดจากการได้รับสารเป็นพิษในอาหารเป็นเช่นไร
7. ท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะป้องกันหรือหลีกเลี่ยงสารเป็นพิษในอาหารได้

หาคุณภาพของเครื่องมือ

1. โดยการนำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน
2. ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อความถูกต้องตามเนื้อหาและให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มทดสอบ ซึ่งลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โรงเรียนที่ไม่ได้สังกัดโรงเรียนเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่เป็นโรงเรียนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 โรงเรียน ๆ ละ 10 คน

4. หาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตอน 1 ไม่จำเป็นต้องหาความเชื่อมั่นเนื่องจากเป็นข้อมูลทั่วไปของลักษณะส่วนบุคคล ตอน 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ค่า α เท่ากับ 0.70 ตอน 3 ความรู้เกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหาร ค่า α เท่ากับ 0.72 ตอน 4 ความตระหนักเกี่ยวกับสารเป็นพิษในอาหาร ค่า α เท่ากับ 0.75

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำชุดแบบสอบถามไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรธิดาเป็นนักเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งหมด 11 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลความรู้นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ข้อมูลวัดความตระหนัก หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัย ใช้วิธีการนำเสนอโดยวิธีการบรรยาย พร้อมทั้งเสนอตารางและค่าสถิติต่าง ๆ ประกอบ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การหาระดับความรู้ใช้เกณฑ์ $50\% \pm 15\%$ จากคะแนนรวม

ความรู้มี 26 ข้อ หากตอบถูก ทุกข้อจะได้ 26 คะแนน หรือตอบผิดทุกข้อจะได้ 0 คะแนน 50% ของ 26 คือ 13 และ $\pm 15\%$ ของ 26 คือ ± 3.9 หรือ 4 ดังนั้น 13 ± 4 จะได้คะแนนอยู่ในช่วง กลางคือ 9-17

การแปลความหมายคะแนนรวมด้านความรู้เป็นดังนี้

คะแนนรวม 18 - 26 หมายความว่า มีความรู้ในระดับมาก

คะแนนรวม 9 - 17 หมายความว่า มีความรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนรวม 0 - 8 หมายความว่า มีความรู้ในระดับน้อย

การหาระดับความตระหนักก็เช่นเดียวกัน ใช้เกณฑ์ $50\% \pm 15\%$ จากคะแนนรวม ความตระหนักมี 20 ข้อ มีคะแนนสูงสุด 80 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 20 คะแนน ช่วงคะแนน ระหว่าง 20 กับ 80 เป็น 20 30 40 50 60 70 80 ค่ากึ่งกลางอยู่ที่คะแนน 50 แต่ค่าคะแนนรวมจริง หากจากผลต่างของ 80 และ 20 นั่นคือคะแนนจริงมี 60 คะแนน $\pm 15\%$ ของ 60 เท่ากับ ± 9 ดังนั้น 50 ± 9 จะได้คะแนนอยู่ในช่วงกลางคือ 41 - 59

การแปลความหมายคะแนนรวมด้านความตระหนักเป็นดังนี้

คะแนนรวม 60 - 80 หมายความว่ามีความตระหนักในระดับมาก

คะแนนรวม 41 - 59 หมายความว่ามีความตระหนักในระดับปานกลาง

คะแนนรวม 20 - 40 หมายความว่ามีความตระหนักในระดับน้อย